Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam Cyllideb 2024/25

Adroddiad y Prif Swyddog, Cyllid a TGCh

Cynnwys

Cefndir 3

Adolygiad o’r Flwyddyn Cyfredol 2023/24
Setliad Refeniw Llywodraeth Cymru
Cyllideb 2024/25
Cronfeydd a Balansau
Incwm

Ail-lunio y Cyllideb Arian Parod 8

2024/25 Crynodeb Cyllideb Refeniw 9

Gwariant Corfforaethol a Canolog

Gwybodaeth Treth y Cyngor 2024/25 11

Crynodeb o’r Gyllideb 14

Amgylchedd a Thechnegol
Cynllunio a Rheoleiddio
Economi
Gofal Cymdeithasol
Addysg ac Ymyrraeth Gynnar
Tai a Asedau
Cyfrif Refeniw Tai
Cyllid a TGCh
Llywodraethu a Chwsmeriaid
Trwsio a Chynnal
Prif Weithredwr
Corfforaethol a Chanolog

Rheoli Risgiau Allweddol 19

Chwyddiant a chyfraddau llog – pwysau ychwanegol
Cyllid ariannol / rhagolygon
Pwysau gwasanaethau
Cyllideb Ysgolion
Cymhlethdod anghenion
Costau ariannu cyfalaf
Cyflawni cynlluniau arbed
SCAPE (Cynnydd Pensiwm Athrawon**)**

Cefndir

1. Mae’r broses o gynllunio cyllideb yr awdurdod lleol yn Wrecsam, fel ym mhob man arall, yn gofyn am edrych yn fuan ar ragolygon cyllidol y Cygnor yn seiliedig ar ddangosyddion economaidd cenedlaethol a chyfansymiau cynllunio'r llywodraeth ar gyfer gwariant awdurdodau lleol.

2. Mae cynlluniau ariannol tymor canolig y Cyngor wedi cael eu datblygu gan ddefnyddio'r paramedrau canlynol:

    - Cynnydd mewn cyllid grant o 3.2% in 2024/25 ac yna 1.5% yn 2025/26 a 2026/27.

    - Cynnydd o 9.9% yn Nhreth y Cyngor Band D yn 2024/25 ac amcangyfrifon rhagarweiniol o 6% yn 2025/26 a 2026/27 (nodwch mai lefel wirioneddol Treth y Cyngor yn benderfyniad blynyddol i aelodau etholedig).

    - Rhagdybiaethau chwyddiant amcangyfrifiedig:

        - Darpariaeth gyflog o 5% ar gyfer 2024/25 i’r rhai nad ydynt yn athrawon, a 3% ar gyfer 2025/26 a 2026/27.
        - Darpariaeth gyflog o 5% i athrawon ar gyfer 2024/25 a 3% am 2025/26 a 2026/27.
        - Darperir ar gyfer chwyddiant ywch mewn meysydd penodol, yn cynnwys Ynni (7.5%) a darparwyr Gofal Cymdeithasol (yn amrywio o 5-10%), PFI (4%) a chostau bwyd (3%) yn 2024/25
        - Nid oes unrhyw ddarpariaeth wedi cael gwneud mewn ardaloedd eraill yn 2024/25, fodd bynnag byddwn yn adolygu hyn.

    - Ymrwymiadau hysbys a phwysau sy’n dod i’r amlwg

    - Arbedion/toriadau gwasanaeth

3. Bydd y cynllun ariannol tymor canolig yn cael ei adolygu o bryd i'w gilydd

Adolygiad o’r Flwyddyn Gyfredinol 2023/24

4. Mae’r gyllideb ar gyfer y flwyddyn o ran arian parod yn gyfyngedig i £303,116,859.

5. Cafodd y gyllideb ei monitor a’i rheoli’n ofalus yn ystod y flwyddyn yn unol â’r gweithdrefnau a gymeradwywyd gan y Cyngor. Mae’r amgylchedd economaidd y mae’r cyngor yn gweithredu ynddo wedi newid yn sylweddol dros y 18 mis diwethaf ac mae hyn wedi effeithio ar ragdybiaethau cynllunio cyllideb y cyngor, o ran cyllid a chostau. Mae pwysau galw hefyd wedi cynyddu'n sylweddol, yn enwedig o ran darpariaeth gofal arbenigol i blant. Mae gofynion gwasanaeth, cymhlethdod a disgwyliadau ôl-bandemig mewn darpariaethau gofal cymdeithasol ac addysgol plant arbenigol wedi cynyddu’n sylweddol yn y ddwy flynedd ddiwethaf. Mae hyn yn effeithio ar gostau darpariaeth uniongyrchol a chostau cysylltiedig, megis cludiant o'r cartref i'r ysgol.

6. Adroddwyd ar ragolwg cynnar yn Ch1, yn amlygu pwysau posibl yn ystod y flwyddyn o £23.8m, pe na bai camau lliniaru yn cael eu cymryd. Cwblhawyd gwaith sylweddol dros haf 2023 ac mae hyn wedi parhau drwy gydol y flwyddyn. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad cyson yn y rhagolwg, gyda rhagolwg diweddaraf Ch3 yn nodi pwysau o £5.4m. Rhagwelir mai'r sefyllfa derfynol fydd sefyllfa gytbwys, heb ddefnyddio'r arian wrth gefn heb ei gynllunio.

7. Bydd yr holl gyllidebau yn parhau i gael eu harchwilio'n ofalus yn unol â'r gweithdrefnau y cytunwyd arnynt a bydd ardroddiad ar y sefyllfa ariannol derfynol ym mis Mehefin 2024.

Setliad Refeniw Llywodraeth Cymru

8. Mae dosbarthiad y setliad i awdurdodau unigol yn dibynnu ar fformiwla'r Asesiad o Wariant Safonol. Ar gyfer 2024/25 nid oedd unrhyw newidiadau sylweddol i'r fformiwla

9. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei setliad refeniw dros dro ar gyfer awdurdodau lleol ar 20 Rhagfyr 2023. Rhoddodd y setliad dros dro gynnydd cyfartalog o 3.1% i awdurdodau lleol Cymru, a chyfran Wrecsam oedd cynnydd o 3.2%. Bydd y setliad terfynol yn cael ei gyhoeddi ar 27 Chwefror 2024. Dylid nodi mai 2024/25 yw blwyddyn olaf cyfnod yr adolygiad gwariant presennol. Mae amcangyfrifon cyllid y tu hwnt i 2024/25 yn ansicr. Mae'r amcangyfrifon yn y MFTP wedi'u hallosod o amcangyfrifon cyfredol yr OBR o wariant y sector cyhoeddus a rheolau cyllidol y llywodraeth. Fodd bynnag, mae'n debygol y bydd y rhain yn newid yn dilyn adolygiad ffurfiol nesaf o wariant y DU – pwynt a nodwyd yn rhagolygon yr OBR ei hun.

Cyllideb 2024/25

10. Mae'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn nesaf, fel y'i gwelir ar tudalen 9, wedi ei llunio yn unol â'r fframwaith y cytunwyd arno gan y Cyngor. Mae'r gyllideb wedi'i chreu ar sail gynyddrannol, yn dechrau gyda chyllideb y flwyddyn bresennol gan addasu i gynnwys chwyddiant, ymrwymiadau, pwysau ac arbedion, o fewn lefel y Cyllid Allanol Cyfun (cyfanswm y setliad refeniw gan Lywodraeth Cymru) a'r cyllid a gesglir yn lleol drwy Dreth y Cyngor.

11. Amcangyfrifir y bydd cyfanswm y gwariant refeniw yn **£318,669,885**.

12. Mae'n un o ofynion Deddf Llywodraeth Leol 2003 fy mod yn adrodd i aelodau ar gadernid yr amcangyfrifon a wnaed at ddiben cyfrifo'r gofyniad cyllideb net. Dylwn felly dynnu eich sylw at nifer o feysydd risg allweddol yr wyf wedi'u nodi yn y gyllideb a sut y gellir eu rheoli. Mae proffil risg cyllidebau cynghorau yn genedlaethol wedi cynyddu'n sylweddol dros y 12-18 mis diwethaf ac adlewyrchir hyn yn y manylion a amlinellir yn Atodiad 2. Diweddariadau yn ymwneud â'r risgiau allweddol hyn yn cael eu hadrodd i'r aelodau yn ystod y flwyddyn sydd i ddod yn ôl yr angen fel rhan o weithdrefnau monitro a rheoli'r gyllideb.

Cronfeydd wrth gefn a Balansau

13. Mae awdurdod lleol angen lefel ddarbodus o falansau i gynnal llif arian parod digonol, yn enwedig yn ystod rhan gyntaf y flwyddyn ariannol cyn derbyn incwm treth y cyngor, ac i ddiwallu gwariant annisgwyl.

14. Nid yw cynllun cyllideb 2024/25 yn cynnwys cyfraniad wedi ei gyllidebu i'r balansau cyffredinol nac ohonynt. Fodd bynnag, wrth bennu'r gyllideb ac fel lliniariad i helpu i reoli risg, bydd cronfa wrth gefn ar gyfer lliniaru'r gyllideb yn cael ei sefydlu. Y diben yw helpu i reoli risg yn 2024/25 – boed hynny'n bwysau galw anochel, chwyddiant cyflogau, cyflawni arbedion, ac ati.

15. Dyma ddadansoddiad o brif falansau a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd amcangyfrifedig y Cyngor:

	Balans Gwirioneddol at 1 Ebril 2023 £k	**Amcangyfrif o'r Balans at 1 Ebril 2024 £k**
Balans Cronfa'r Cygnor	8,433	8,433
Balansau Ysgolion	10,517	3,480
Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau	2,174	1,281
Cronfeydd wrth Gefn Eraill a Glustnodwyd (yn cynnwys Cronfeydd grantiau)	16,591	13,397
Cyfanswm Balansau a Chronfeydd Wrth Gefn	**61,536**	**39,452**

16. Mae'r balansau amcangyfrifedig ar 1 Ebrill 2023 yn y tabl uchod yn seiliedig ar yr amcangyfrifon gorau sydd ar gael ar adeg ysgrifennu'r adroddiad. Bydd y sefyllfa yr adroddwyd arni yn newid yn dilyn cau cyfrifon 2022/23 a bydd yn cael ei adrodd i'r aelodau ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol.

17. Yn unol â Strategaeth Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor, bydd cronfeydd wrth gefn eraill a glustnodwyd yn cael eu hadolygu er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i gael eu cynnal yn unol â'r cynllun y cytunwyd arno neu ei ddychwelyd i falans Cronfa'r Cyngor ar gyfer dyraniad mwy priodol.

Incwm

Llywodraeth Cymru Cyllid Grant – Cyllid Allanol Cyfyn (AEF)

18. Grant Cynnal Refeniw – Mae cyfran y Fwrdeistref Sirol o'r Grant Cynnal Refeniw terfynol wedi ei phennu ar £183,282,554.

19. Cyfraddau Busnes – Mae puntdal cyfraddau busnes ar gyfer 2024/25 wedi ei bennu ar 53.5c mewn £. Cyfran y Fwrdeistref Sirol o incwm ardrethi annomestig cenedlaethol yn 2024/25 yw £48,680,035.

20. At ei gilydd, bydd y Cyllid Allanol Cyfun gan Lywodraeth Cymru yn £231,962,589 yn 2024/25.

Treth y Cyngor

21. Ar ôl ystyried y grantiau a chyfraniadau cyffredinol o falansau, bydd y balans net ar gyfer cyfanswm y gwariant o £86,707,296 yn cael ei ariannu gan drethdalwyr y cyngor.

22. Bwriedir codi fel traul arbennig ran o'r gost o oleuo troedffyrdd mewn pedair ardal gymunedol yn y dref (£7.16 ar fand D), yng nghymuned Llangollen Wledig (£24.46 ar fand D), y Waun (£16.05 ar fand D) a Glyntraian (£18.62 ar fand D).

23. Ar ôl addasu ar gyfer treuliau arbennig o £176,300 y balans sydd i'w gael fel treuliau cyffredinol gan drethdalwyr y cyngor yw £86,530,996.

24. Cyfrifiad sylfaen Treth y Cyngor ar gyfer 2024/25, yw 54,260 eiddo sy'n cyfateb i fand D ar ôl caniatáu ar gyfer:
    - gostyngiadau band ar gyfer pobl anabl
    - eiddo eithriedig
    - gostyngiadau deiliad unigol
    - gostyngiadau dwbl ar eiddo gwag
    - premiwm ar eiddo a ddosberthir fel eiddo gwag hirdymor neu ail gartref
    - ffactorau i adlewyrchu'r tâl cymharol ar wahanol fandiau
    - cyfradd casglu amcangyfrifedig
    - cyfraniadau yn lle treth y cyngor gan y Weinyddiaeth Amddiffyn

    Mae'r sylfaen dreth gyffredinol yn seiliedig ar yr un cyfrifiadau ar gyfer pob un o'r 34 ardal gymunedol ac mae'r ardaloedd sydd "gyfwerth â band D" wedi eu nodi ar tudalen 11.

25. Bydd rhannu'r balans sy'n wariant cyffredinol gan drethdalwyr y cyngor (£86,530,996) â'r sylfaen dreth o 54,260 yn rhoi £1,594.75 i'w dalu gan aelwyd sy'n talu'n llawn a'u cartref wedi ei brisio fel band D. Ar gyfer eiddo band A mae'r gost yn 6 rhan o 9 o'r ffigwr hwn hyd at eiddo band I sy'n 21 rhan o 9 o ffigwr band D. Mewn llawer o achosion bydd y ffigurau hyn yn cael eu haddasu ar gyfer disgownt pobl anabl a gostyngiadau eraill, a hefyd budd-dal treth y cyngor.

26. Mae Atodiad 3 yn nodi cyfradd treth y cyngor ar gyfer trethdalwr band D ar gyfer pob ardal cyngor cymuned ac yn dangos pan gaiff praesept awdurdod yr heddlu ei gynnwys, mai cyfanswm treth cyngor band D ar gyfartaledd ar gyfer 2024/25 yw £2,013.95.

Casgliad

27. Blwyddyn ariannol 2024/25 yw blwyddyn olaf y cyfnod adolygu gwariant cyfredol. Felly, mae rhagolygon ariannu y tu hwnt i 2024/25 yn seiliedig ar ddadansoddiad o ddata ystadegol a dadansoddiad presennol a rheolau cyllidol a pholisïau gwariant y llywodraeth genedlaethol. Mae rhagolygon y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn rhoi darlun llwm o ran cyllid cyhoeddus, er eu bod nhw eu hunain yn nodi y bydd eu rhagolygon yn newid yn dilyn yr adolygiad cynhwysfawr nesaf o wariant. Mae data o Ddadansoddiad Cyllid Cymru yn allosod lefel bosibl o gyllid cynghorau yng Nghymru ac mae rhagolygon 2025/26 a 2026/27 yn ystyried y rhagolygon hyn. Mae eu dadansoddiad hefyd yn dod i'r casgliad y bydd y rhan fwyaf o'r twf yng ngrym gwariant cynghorau dros yr ychydig o flynyddoedd nesaf yn debygol o ddod o Dreth y Cyngor, yn hytrach na mwy o arian gan y llywodraeth.

28. Yn seiliedig ar asesiadau cyfredol o senarios a rhagolygon cyllid cyhoeddus cenedlaethol mae'r rhagolygon ar gyfer y ddwy flynedd nesaf hefyd yn edrych yn anodd iawn. Gall y sefyllfa newid pan fydd y Llywodraeth nesaf yn cyflwyno adolygiad o wariant ond ar ragolygon cyfredol a rheolau cyllidol y llywodraeth, mae'r sefyllfa'n edrych yn anodd iawn.

29. Gyda'r cyd-destun hwnnw mewn golwg, mae'r Cyngor yn datblygu rhaglen newid sylweddol a fydd yn cyflwyno opsiynau i'w hystyried fel rhan o strategaeth y gyllideb a'r strategaeth darparu gwasanaethau dros y 2-3 blynedd nesaf.

30. Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn gofyn i’r Cyngor fonitro ei gyllideb ac i gymryd camau priodol. Bydd yn ofynnol felly monitro a rheoli’r gyllideb yn agos dros y flwyddyn a bydd angen adolygu’r sefyllfa ariannol yn barhaus.

31. Yn olaf, hoffwn ddangos fy ngwerthfawrogiad i’r holl Aelodau a Swyddogion am eu cymorth, cydweithrediad a’u gwaith caled wrth gynorthwyo i baratoi’r gyllideb hon.

Richard Weigh

Prif Swyddog, Cyllid a TGCh

Ail-lunio y Cyllideb Arian Parod

1. Mae'r cyllidebau arian cyfyngedig ar dudalen 9 wedi'u hail-lunio er mwyn adlewyrchu cyfanswm cost gwasanaethau i gynnwys costau cymorth.

2. Mae costau cymorth adrannol wedi'u hailgodi'n llawn ar y gwasanaethau y maent yn eu cefnogi; mae hyn yn cynnwys elfen sydd wedi'i hailddyrannu i Wariant Corfforaethol a Chanolog. Adlewyrchir hyn yng ngholofn J ar dudalen 9 ac yng nghorff tudalennau'r gyllideb.

3. Gellir cydnabod o'r crynodeb ar dudalen 9 a thudalennau'r gyllideb unigol bod y Prif Weithredwr, Cyllid a TGCh, Llywodraethu a Chwsmeriaid ac Atgyweirio a Chynnal a Chadw oll wedi cael eu Cyllidebau Arian Cyfyngedig wedi'u hailgodi ar draws y gwasanaethau eraill; mae'r ailddyraniad cost hwn yn seiliedig ar fatricsau sydd wedi'u nodi fel rhai priodol.

4. Fel rhan o’r Cod, mae’r costau canolog wedi’u haildrefnu i:

   - Craidd Corfforaethol a Democrataidd (gan gynnwys Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd a Rheolaeth Gorfforaethol)
   - Costau Heb eu Dosbarthu (gan gynnwys Costau Gwasanaeth Gorffennol a chostau sy’n gysylltiedig â chyfrannau o gyfleusterau TG nas defnyddiwyd)
   - Gwasanaethau Canolog i’r Cyhoedd (gan gynnwys cynllun Gostyngiadau’r Dreth Gyngor a chostau casglu, Crwneriaid, Cofrestru Etholiadol ac ati)
   - Incwm a Gwariant Gweithredu Arall (gan gynnwys ardollau oddi wrth gyrff eraill a chyllid cyfalaf).

5. Er bod y rhain yn addasiadau sylweddol at ddibenion cyfrifyddu, mae pŵer gwario sylfaenol y gwasanaeth yn parhau'n union fel y'i cymeradwywyd gan y Cyngor.

2024/25 Crynodeb o'r Cyllideb Refeniw

	2023/24 Cyllideb Arian Cyfyngedig (£)	Chwyddiant Tâl (£)	Chwyddiant Arall (£)	Ymrwymiadau a Phwysau sy'n Dod i'r Amlwg (£)	Arbedion/ Toriadau Gwasanaeth (£)	Arbedion/ Toriadau i'w habnabod (£)	2024/25 Cyllideb Arian Cyfyngedig (£)
Amgylchedd a Thechnegol	39,812,121	1,158,321	1,304,476	1,450,000	(840,000	0	42,884,918
Economi a Cynllunio	7,347,127	604,444	(39,230)	0	(1,135,000)	0	6,777,341
Gofal Cymdeithasol #	85,191,566	2,314,873	5,773,519	7,100,000	0	0	100,379,958
Addysg a Ymyrraeth Gynnar	7,750,147	905,031	8,211	0	(70,000)	0	8,593,389
Ysgolion	102,171,206	5,209,505	540,643	668,000	(5,396,066)	0	103,193,288
Tai ac Asedau	5,153,638	862,990	(88,024)	400,000	(865,000)	0	5,463,604
Cyllid a TGCh	8,505,241	616,839	(31,693)	0	(605,000)	0	8,485,387
Llywodraethu a Chwsmeriaid	3,742,806	288,871	(21,313)	0	(378,000)	0	3,632,364
Trwsio a Chynnal	2,857,858	0	(5,563)	0	(300,000)	0	2,552,295
Prif Weithredwr	3,443,177	253,354	(586)	0	**(353,000)**	0	3,342,945
Cyfanswm Gwariant Gwasanaeth Net	**265,974,887**	**12,214,228**	**7,440,440**	**9,618,000**	**(9,942,066)**	**0**	**285,305,489**

Yn cynnwys pob lleoliad arbenigol - darpariaeth gofal ac addysg

Gwariant Corfforaethol a Chanolog:

	2023/24 Cyllideb Arian Cyfyngedig (£)	Chwyddiant Tâl (£)	Chwyddiant Arall (£)	Ymrwymiadau a Phwysau sy'n Dod i'r Amlwg (£)	Arbedion/ Toriadau Gwasanaeth (£)	Arbedion/ Toriadau i'w habnabod (£)	2024/25 Cyllideb Arian Cyfyngedig (£)
Cyffredinol	15,639,247	10,421	24,572	150,000	(2,798,000)	(1,771,757)	11,254,483
Adroll Tân	8,599,536	0	0	907,188	0	0	9,506,724
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	12,903,189	0	0	0	(300,000)	0	12,603,189
Cyfanswm Gwariant Net	**303,116,859**	**12,224,649**	**7,465,012**	**10,675,188**	**(13,040,066)**	**(1,771,757)**	**318,669,885**

Ariennir gan:	**2023/24 Cash Limited Budget (£)**	**2024/25 Cash Limited Budget (£)**
Cyllid Llywodraeth Cymru	224,836,836	231,962,589
Incwm Treth y Cyngor	78,280,023	86,707,296
Cyfanswm Incwm	**303,116,859**	**318,669,885**

NODWCH: Sylfaen y Dreth = Cyfwerth i dalwr Band "D" o Treth y Cyngor Llawn

Sylfaen y Dreth	Cymuned	Costau Cyffredinol CBSW	Costau Arbennig CBSW	Heddlu Gogledd Cymru	Praeseptau Cymunedol	Cyfanswm
315	Abenbury	1,594.75	0	349.65	41.68	1,986.08
5,691	Acton	1,594.75	7.16	349.65	39.69	1,991.25
591	Bangor Isycoed	1,594.75	0	349.65	34.51	1,978.91
664	Bronington	1,594.75	0	349.65	36.37	1,980.77
2,825	Broughton	1,594.75	0	349.65	61.08	2,005.48
1,941	Brymbo	1,594.75	0	349.65	59.69	2,004.09
3,999	Parc Caia	1,594.75	7.16	349.65	68.00	2,019.56
2,302	Cefn	1,594.75	0	349.65	73.30	2,017.70
157	Ceiriog Ucha	1,594.75	0	349.65	63.69	2,008.09
1,666	Y Waun	1,594.75	16.05	349.65	85.80	2,046.25
1,732	Coedpoeth	1,594.75	0	349.65	138.38	2,082.78
216	Erbistog	1,594.75	0	349.65	7.87	1,952.27
1,441	Esclusham	1,594.75	0	349.65	82.05	2,026.45
388	Glyntraian	1,594.75	18.62	349.65	67.01	2,030.03
2,652	Gresfford	1,594.75	0	349.65	41.86	1,986.26

 NODWCH: Sylfaen y Dreth = Cyfwerth i dalwr Band "D" o Treth y Cyngor Llawn

Sylfaen y Dreth	Cymuned	Costau Cyffredinol CBSW	Costau Arbennig CBSW	Heddlu Gogledd Cymru	Praeseptau Cymunedol	Cyfanswm
3,925	Gwersyllt	1,594.75	0	349.65	97.04	2,041.44
373	Hanmer	1,594.75	0	349.65	36.95	1,981.35
867	Holt	1,594.75	0	349.65	41.79	1,986.19
233	Isycoed	1,594.75	0	349.65	81.72	2,026.12
861	Wledig Llangollen	1,594.75	24.46	349.65	63.97	2,032.83
487	Llansantffraid Glyn Ceiriog	1,594.75	0	349.65	82.14	2,026.54
2,101	Llai	1,594.75	7.16	349.65	67.27	2,011.67
741	De Maelor	1,594.75	0	349.65	32.52	1,976.92
598	Marchwiel	1,594.75	0	349.65	83.61	2,028.01
705	Y Mynglawdd	1,594.75	0	349.65	64.50	2,008.90
4,307	Offa	1,594.75	7.16	349.65	48.76	2,000.32
685	Owrtyn	1,594.75	0	349.65	106.98	2,051.38
1,136	Penycae	1,594.75	0	349.65	71.26	2,015.66
2,953	Rhosddu	1,594.75	7.16	349.65	67.73	2,019.29
3,286	Rhosllanerchrugog	1,594.75	0	349.65	96.18	2,040.58

Gwybodaeth am Dreth y Cyngor 2024/25

NODWCH: Sylfaen y Dreth = Cyfwerth i dalwr Band "D" o Treth y Cyngor Llawn

Sylfaen y Dreth	Cymuned	Costau Cyffredinol CBSW	Costau Arbennig CBSW	Heddlu Gogledd Cymru	Praeseptau Cymunedol	Cyfanswm
1,798	Yr Orsedd	1,594.75	0	349.65	44.41	1,988.81
1,809	Rhiwabon	1,594.75	0	349.65	81.01	2,025.41
320	Seswick	1,594.75	0	349.65	9.38	1,953.78
495	Wryddymbre/ Worthenbury	1,594.75	0	349.65	39.39	1,983.79
54,260	**Cyfanswm / Cyfartaledd**	**1,594.75**	**3.25**	**349.65**	**66.30**	**2,013.95**

Amgylchedd a Thechnegol	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Cynllunio Argyfwng	126,188	126,188
Diogelwch Ffyrdd a Hebryngwyr Croesfannau Ysgol	40,863	61,617
Cynnal a Chadw Priffyrdd	6,177,144	6,036,079
Cefnogaeth Adrannol - Amgylchedd	646,333	705,059
PFI	19,137,224	20,380,217
Mynwentydd ac Amlosgfeydd	(516,322)	(516,322)
Casglu a Gwaredu Sbwriel	4,509,510	4,891,222
Glanhau Arall	1,541,235	1,827,233
Parciau a Mannau Agored	1,595,166	2,129,807
Cludiant Integredig	6,736,010	7,553,755
Meysydd Parcio a Pharcio wedi'i Ddadgriminaleiddio	(181,230)	(209,106)
Total Amgylchedd a Thechnegol	**39,812,121**	**42,884,918**

Cynllunio a Rheoleiddio	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Bwyd / Iechyd a Diogelwch	660,428	690,222
Gwarchod a Rheoli'r Amgylchedd	710,740	742,393
Trwyddedu / Safonau Masnach	327,059	121,860
Polisi Rheoli Datblygu a Chynllunio	537,786	297,912
Pridiannau Tir Lleol	(77,176)	(78,122)
Cefnogaeth Adrannol - Diogelu'r Cyhoedd	166,368	174,871
Cefnogaeth Adrannol – Cynllunio	383,432	404,873
Total Cynllunio a Rheoleiddio	**2,708,637**	**2,354,009**

Economi	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Adfywio a Busnes	1,144,132	996,968
Cyfleusterau Cyhoeddus	84,661	85,744
Marchnadoedd a Digwyddiadau Canol Tref	615,711	576,786
Llyfrgelloedd a Chanolfannau Adnoddau	1,711,031	1,621,923
Celfyddydau, Diwylliant a Threftadaeth	1,000,056	1,079,516
Cefnogaeth Adrannol	82,899	62,395
Total Economi	**4,638,490**	**4,423,332**

Gofal Cymdeithasol	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Taliadau Uniongyrchol Oedolion	4,812,105	5,124,389
Pobl Hyn	21,911,295	26,631,333
Anabledd	13,672,084	16,093,784
Tîm Dyletswydd Argyfwng	377,977	429,709
Diogelu a Salwch Meddwl	4,877,499	6,006,267
Gwasanaethau Cofrestredig Oedolion	8,549,834	9,903,116
Uwch Reolwyr a Chymorth	(881,080)	(464,315)
Cyfanswm Gofal Cymdeithason Oedolion	**53,319,714**	**2,354,009**
Uwch Reolwyr a Chymorth	1,446,816	1,542,871
Atal a Diogelu	2,446,280	2,665,494
Teuluoedd yn Gyntaf, Gofal Plant a Chwarae	592,013	722,981
Rhianta Corfforaethol	5,367,432	6,267,202
Lleoliadau Plant	16,995,769	19,677,898
Gofal a Chymorth	3,439,221	3,603,070
Gwasanaethau Cofrestredig Plant	1,409,300	1,996,022
Taliadau Uniongyrchol Plant	175,021	180,137
Cyfanswm Gofal Cymdeithasol Plant	**31,871,852**	**36,655,675**
Cyfanswm Gofal Cymdeithasol	**85,191,566**	**100,379,958**

Addysg ac Ymyrraeth Gynnar	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Cyllidebau Ysgol Dirprwyedig	102,171,206	103,193,288
Cyfanswm Ysgolion	**102,171,206**	**103,193,288**
Cyfoethogi Addysg Ac Ymyrraeth	1,804,012	2,037,482
Datblygu Chwaraeon	287,408	405,916
Addysg Blynyddoedd Cynnar	703,727	703,557
Cefnogi Cyflawniad	4,955,000	5,446,434
Cyfanswm nad yw'n Ysgolion	**7,750,147**	**8,593,389**
Cyfanswm Addysg ac Ymyrraeth Gynnar	**109,921,353**	**111,786,677**

Tai ac Asedau	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Ystadau Masnachol	(463,270)	(565,005)
Rheoli Asedau	1,163,191	1,219,596
Gwasanaethau Dylunio	(48,952)	(39,214)
Rheoli Cyfleusterau	1,130,299	1,242,210
Gwasanaeth Arlwyo	899,573	1,054,546
Cefnogaeth Adrannol	183,434	200,072
Strategaeth Tai gan gynnwys Tai Fforddiadwy	272,828	282,593
Budd-dal Tai	(365,050)	(365,050)
Tai Sector Preifat	79,356	85,884
Digartrefedd	1,829,477	1,897,977
Asiantaeth Gosod Lleol	106,353	102,608
Safleoedd Teithwyr	128,500	136,615
Cefnogi Pobl	237,899	210,772
Cyfanswm Tai ac Asedau	**5,153,638**	**5,463,604**

Cyfrif Refeniw Tai	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Cyfrif Refeniw Tai	(4,000)	(170,000)
Cyfanswm Cyfrif Refeniw Tai	**(4.000)**	**(170,000)**

Cyllid a TGCh	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Cyllid	4,253,471	4,282,913
TGCh	4,251,770	4,202,474
Cyfanswm Cyllid a TGCh	**8,505,241**	**8,485,387**

Llywodraethu a Chwsmeriaid	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Gwasanaethau Cyfreithiol	966,643	737,885
Gwasanaethau Democrataidd a Chofrestru	698,187	723,921
Cwsmer a Chymreig	1,422,740	1,474,183
Gwasanaethau Digidol	655,236	696,375
Cyfanswm Llywodraethu a Chwsmeriaid	**3,742,806**	**3,632,364**

Trwsio a Chynnal	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Trwsio a Chynnal	2,857,858	2,552,295
Cyfanswm Trwsio a Chynnal	**39,812,121**	**42,884,918**

Prif Weithredwr	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Prif Weithredwr a Chymorth	288,334	299,535
Perfformiad, Gwelliannau a Phartneriaethau	1,049,883	922,462
Adnoddau Dynol	1,526,178	1,589,060
Datblygu'r Gweithlu a Hyfforddiant	578,782	531,888
Cyfanswm Prif Weithredwr	**3,443,177**	**3,342,945**

Gwariant Corfforaethol a Chanolog	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2023/24 (£)	Cyllideb Arian Cyfyngedig 2024/25 (£)
Craidd Corfforaethol a Democrataidd	2,145,518	2,359,862
Costau Na Ddosbarthwyd	1,861,643	(706,781)
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd	13,423,542	13,173,542
Ardoll Tan	8,620,632	9,506,724
Cyllid Cyfalaf	8,307,464	6,297,464
Gwasanaethau Hamdden	829,073	829,073
Gweithredu Incwm a Gwariant Arall	1,954,098	1,904,512
Cyfanswm Gwariant Corfforaethol a Chanolog	**37,141,970**	**33,364,396**

Rheoli Risgiau Allweddol

Chwyddiant a chyfraddau llog – pwysau ychwanegol

Risg:

- Heb gytuno ar ddyfarniad cyflog athrawon a staff nad ydynt yn athrawon. Darpariaeth 5% wedi ei chynnwys yn y gyllideb. Bydd dyfarniadau cyflog uwchlaw'r lefel hon yn creu pwysau ariannol ychwanegol.

- Chwyddiant arall yn gynyddu y ty hwnt i'r hyn y darparwyd a rei gyfer yn y gyllideb (e.g. cyfleustodau).

- Bydd symudiadau cyfraddau llog yn y dyfodol yn effeithio ar y lefel yr incwm buddsoddi incwm os bydd cyfraddau'n lleihau neu'n cynyddu costau benthyca os bydd cyfraddau'n cynyddu.

Rheoli:

- Trwy drefniadau monitor a rheoli cyllideb y Cyngor. Ystyried arian wrth gefn i liniaru'r gyllideb o bosibl mewn perthynas â chyflog, os yw'r dyfarniadau'n parhau i fod yn fwy na'r hyn sy'n fforddiadwy.

- Trwy adrodd yn rheolaidd ar sefyllfa rheolaeth y trysorlys a chostau cyllido cyfalaf

Cyllid / Rhagolygon Ariannol

Risg:

- Mae'r rhagolygon diweddaraf yn awgrymu y bydd cyllid y llywodraeth ar lefelau llawer is nag yn y blynyddoedd diwethaf – er na fydd hyn yn cael ei gadarnhau nes bydd adolygiad newydd o wariant. Gallai'r sefyllfa yn y pen draw fod yn well neu'n waeth na'r rhagdybiaeth achos canolog presennol

Rheoli:

- Trwy drefniadau monitor a rheoli cyllideb y Cyngor. Mae rhaglen newid dwy flynedd yn cael ei datblygu i liniaru'r effaith ariannol.

Pwysau ar wasanaethau:

- Nid oes darpariaeth ddigonol wedi'i gwneud ar gyfer y cynnydd yn y galw am yr holl wasanaethau, yn enwedig darpariaeth statudol a darpariaeth sy'n cael ei harwain gan alw.

- Nid yw cyfraniadau ariannol o'r sector iechyd yn cwrdd yn ddigonol ag ymrwymiadau i ariannu pecynnau gofal i blant ac oedolion.

Risg:

- Y galw a'r gost am wasanaethau – fel lleoliadau gofal cymdeithasol arbenigol i blant, lleoliadau addysgol arbenigol, cludiant o'r cartref i'r ysgol, digartrefedd a gofal i bobl hŷn, barhau i fod yn uwch na lefel y cyllid sydd ar gael.

- Cynnydd mewn pwysau ariannol drwy atal costau iechyd i'r awdurdod lleol.

Rheoli:

- Parhad y Grwpiau Tasg a Gorffen sy'n cefnogi Gofal Cymdeithasol a'r Amgylchedd.

- Adrodd yn rheolaidd ar ragolygon, risgiau a mesurau lliniaru. Ystyried cymhwyso'r gronfa lliniaru cyllideb wrth gefn os bydd cynnydd sylweddol yn y galw yn dod yn amlwg yn y rhagolygon.

- Trwy drefniadau monitro a rheoli cyllideb y Cyngor.

Cyllideb Ysgolion

Risg:

- Mae sefyllfa ariannu yn arwain at gynnydd yn nifer yr ysgolion sy'n gwneud cais am gymeradwyaeth diffyg trwyddedig.

Rheoli:

- Cefnogaeth gan yr awdurdod lleol (Addysg, Cyllid a AD) i gyflawni cynlluniau adfer.

- Diwygiadau i'r Broses Diffyg Trwyddedig

- Fframwaith Monitro a Rheoli Cyllideb

Cymhlethdod o anghenion

Risg:

- Yn gysylltiedig â'r ddau bwynt uchod, mae natur cyflwyniadau angen ar gyfer plant wedi newid yn y blynyddoedd diwethaf, lle mae gofynion a chymhlethdod anghenion wedi cynyddu'n sylweddol. Mae'r newidiadau'n digwydd yn gynt o lawer nag a gydnabyddir mewn fformiwlâu ariannu yn genedlaethol ac o fewn cyllidebau lleol. Bydd parhad o'r lefel hon o dwf yn ychwanegu at bwysau ar ofal cymdeithasol, cludiant ysgol, ysgolion ac addysg.

Rheoli:

- Trwy drefniadau monitro a rheoli cyllideb y Cyngor.

Costau Ariannu Cyfalaf

Risg:

- Mae lefel y benthyca yn seiliedig ar lefel ac amseru ffynonellau eraill o gyllid, e.e derbyniadau cyfalaf a grantiau. Gall y rhain newid.

Rheoli:

- Trwy fonitro rheolaidd ac argymell i’r Bwrdd.

Cyflawni cynlluniau arbed

Risg:

- Ni ellir cyflawni cynigion arbed penodol a ragdybir yn y gyllideb i'r graddau a ragdybir.

- Ni ellir cyflawni targedau arbedion yn ôl y disgwyl. Mae'r risg yn y categori hwn yn uwch na lle mae cynigion arbedion penodol wedi eu hadnabod.

- Nid yw cynigion i gyflawni'r "arbedion sydd heb eu nodi eto" yn cael eu nodi a'u gweithredu mewn da bryd yn ystod 2024/25. Byddai hyn yn creu pwysau yn ystod y flwyddyn ac yn cynyddu pwysau cyllidebol yn 2025/26.

- Nid yw mesurau i reoli costau a galw trwy effeithlonrwydd a chaffael mewn meysydd penodol (Gofal Cymdeithasol a chludiant ysgol) yn effeithiol..

Rheoli:

- Monitro mesurau y cytunwyd arnynt yn rheolaidd. Ystyried cymhwyso'r gronfa lliniaru cyllideb wrth gefn.

SCAPE (Cynydd pensiynau athrawon)

Risg:

- Nid yw'r cynnydd yng nghostau cyflogwyr yn cael ei ariannu'n llawn (yn ôl y disgwyl) gan lywodraeth genedlaethol, gan ychwanegu at bwysau a gydnabyddir eisoes.

Rheoli:

- Monitro mesurau y cytunwyd arnynt yn rheolaidd. Ystyried cymhwyso'r gronfa lliniaru cyllideb wrth gefn.